

sel, Hooge Mierde, Moergestel and Vessem) and established egg mortality under laboratory conditions. The number of eggs varied between 117 and 188 per batch with an average of 152.0. The number of hatching larvae varied between 51 and 174 with an average of 135.5, which means that about 90% of the eggs hatched. From these results it is concluded that the prolonged periods of severe frost between December 1995 and March 1996 did not affect egg survival. In this experiment no egg parasites were found.

Because of these observations, we expect greater problems with *Thaumetopoea processionea* in 1996 over a much larger area.

References

- HAAR, D. TER., 1924. *Onze vlinders*: 1-491. Thieme, Zutphen.
- ROSKAMS, P., 1995. De eikeprocessievlinder in het Vlaamse gewest. – *De Boskrant* 25: 160-166.
- RUTTEN, A., 1994. Processierups terug in Limburg. – *Natuurh. Maandbl.* 83: 118-120.
- STIGTER, H. & G. ROMEIJN, 1991. *Thaumetopoea processionea* na ruim een eeuw weer plaatselijk massaal in Nederland (Lepidoptera: Thaumetopoeidae). – *Ent. Ber., Amst.* 52: 66-69.
- STIGTER, H. & A. SONNEMANS, 1995. Processierups direct bestrijden en verspreiding voorkomen. – *De boomkwekerij* 29/30: 14-15.

Henk Stigter, Plant Protection Service, Section Entomology, P. O. Box 9102, 6700 HC Wageningen.

Frans Das, Plant Protection Service, Regional Office Roosendaal, P. O. Box 1236, 4700 BE Roosendaal.

Veluwe waarnemingen van het vliegend hert, *Lucanus cervus* (Coleoptera: Lucanidae)

In nieuwsbrief 12 van het European Invertebrate Survey Nederland van december 1982 verscheen een uitvoerig artikel over het vliegend hert, *Lucanus cervus* (Linnaeus), waarin onder andere het voorkomen in Nederland werd beschreven (Krikken & Pijpers, 1982). De verspreide vangsten op de Noord-Veluwe, zo wordt gesuggereerd, zouden misschien ten dele terug te voeren zijn op tijdelijke vestigin-

gen of op dwaalgasten uit de omgeving van Apeldoorn.

Wellicht wordt het voorkomen van de soort op de Noord-Veluwe, om welke reden dan ook, door de auteurs onderschat: er worden vrijwel elk jaar waarnemingen van het vliegend hert in Vierhouten, Elspeet en Nunspeet gedaan. Dit kan geïllustreerd worden door een groot aantal waarnemingen uit 1995. Op 25 juni werden langs de openbare weg in Vierhouten twee paartjes en een solitair mannetje op een bloedende zomereik (*Quercus robur* L.) waargenomen (Amersfoort-coördinaten 184-482). De kevers waren daar minimaal tien dagen onder grote publieke belangstelling te zien. Op 15 juli werd in een dorpstuintje van een woonwijk te Nunspeet (Amersfoort-coördinaten 183-489) een vrouwelijk exemplaar gesignaleerd. Op 23 september verscheen er in een plaatselijk blad een artikel dat er eind juni in Vierhouten (Amersfoort-coördinaten 182-482) maar liefst 20 vliegende herten waren geteld, die op de bloedende bast van een zomereik, al dan niet copulerend, werden aangehouden. Op dezelfde lokatie werden op 24 september, tijdens het uit de grond halen van een oude eikenstronk, twee grote larven en twee imago's van het vliegend hert opgegraven. De volwassen kevers, beiden mannetjes, maten 66 en 87 mm. De lengte van het grootste dier, gemeten van de top van de mandibel tot het einde van het abdomen, is opmerkelijk (Klausnitzer, 1982).

Bekend is dat de volgroeide larve voor de verpopping niet in het hout blijft, maar naar de omgeving van het broedhout, in zachte kleiige bodem, migreert. Op een diepte van circa 15-20 cm wordt in twee tot drie weken een ovale poppenwieg aangelegd, waarin de larve na enkele weken verpopt (Klausnitzer, 1982; Baraud, 1993). Bijzonder aan onze waarnemingen is dat de uitgeharde en uitgekleurde imago's al in september zijn gevonden. Volgens Klausnitzer (1982) worden de poppen in september gevonden, terwijl de imago's vanaf oktober in de poppenwieg worden aangetroffen. Hierin verblijven zij tot de volgende zomer.

De larven en kevers zijn door de grondeige-

naar opnieuw ingegraven om de zomertijd daar af te wachten.

Literatuur

BARAUD, J., 1993. Les Coléoptères Lucanoidea de l'Europe et du Nord de l'Afrique. – *Bull. mens. Soc. linn. Lyon* 62: 42-64.

KLAUSNITZER, B., 1982. *Die Hirschkäfer*: 1-83. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg-Lutherstadt.

KRIKKEN, J. & H. PIJERS, 1982. Het vliegend hert *Lucanus cervus* (Linnaeus) in Nederland. – *Nieuwsbr. eur. invert. Surv. Ned.* 12: 35-43.

A.P.J.A. Teunissen, Strauslaan 6, 5251 HG Vlijmen.

A. Smit, Lugtenbergweg 38, 8071 HX Nunspeet.

Brachygluta perforata in The Netherlands (Coleoptera: Pselaphidae)

The occurrence of *Brachygluta perforata* (Aubé) in The Netherlands was already mentioned by Everts (1922), although as a subspecies of *B. haematica* (Reichenbach). Brakman (1963) was the first to report this taxon for The Netherlands as a good species. He recorded two male specimens: one from Amsterdam, the other from Colmont in the province of Limburg. In the course of a recent revision of the Dutch Pselaphidae, I examined the specimen from Amsterdam, in the collection of E. Everts that is kept at the Museum of Natural

History, Leiden (NNM). It is labelled 'Kinker Amsterd. 10' and was collected in the middle of the nineteenth century. However, this specimen belongs to *B. haematica haematica* and not *B. perforata*. The only other specimen standing under *B. perforata*, labelled 'Kattendijke Zld 23-IV-1978 H.J.v.d.Krift', turned out to be *B. haematica simplicior* Raffray. Based on these observations and the specimen from Colmont not being available for study at that moment, I decided to consider *B. perforata* as not belonging to our fauna (Vorst, 1995).

Recent study of the pselaphid beetles in the collection C. Berger, since 1995 preserved at the NNM, revealed that this was wrong. The specimen from Colmont, labelled 'Colmond C. Berger IV 62' belongs to *B. perforata*. So, this species has to be reinstated to the Dutch list, thereby increasing the total number of Dutch pselaphids to forty-nine.

References

BRAKMAN, P. J., 1963. Korte coleopterologische Notities VI. – *Ent. Ber., Amst.* 23: 202-214.

EVERTS, E., 1922. *Coleoptera Neerlandica* III: i-xviii, 1-667. M. Nijhoff, 's-Gravenhage.

VORST, O., 1995. An annotated list of the Dutch Pselaphidae (Coleoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 55: 85-101.

Oscar Vorst, Poortstraat 55, 3572 HD Utrecht, The Netherlands.